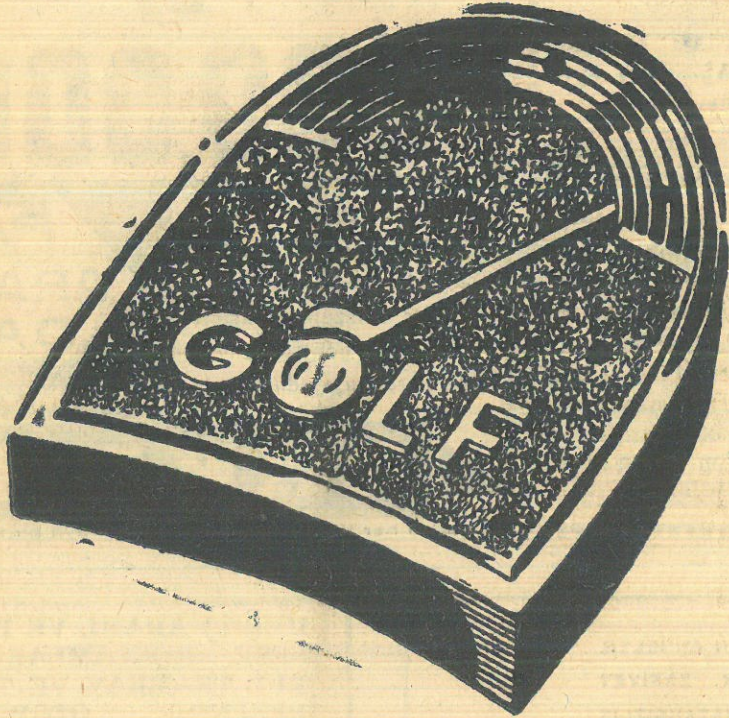

GOLF

GOLF

188

TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI

NİSAN 1960

İÇİNDEKİLER :

TÜRK HALKI VE LÂLE OYUN VE MENDİL	Ord Prof. Dr. Süheyl ÜNVER
ÜREGİL KÖYÜ NİNNİLERİ	Mahmut R. GAZİMİHÂL
MENDİLİN HİKÂYESİ	Kâmil TOYGAR
AŞIK AHMET'İN BİR AĞIDI	Seyfettin ŞİMŞEK
ÜÇYÜZ YILLIK BİR SAVAŞ TÜRKÜSÜ	Faik AKÇIN
BAYBURTLU CELÂLİNİN ŞİİRLERİ (III)	Cahit ÖZTELLİ
MUTASAVVIF ŞAİRLERDEN SİNAN ÜMMİ	Hikmet DİZDAROĞLU
ERZİNCAN'DA MİZAH (II)	M. Halit BAYRI
"AFYONKARAHİSAR TÜRKÜLERİ,	Ali Rıza ÖNDER
ÇOCUK OYUNLARI VE TEKERLEMELER	M. Şakir ÜLKÜTAŞIR
GÖLE İLÇESİNDE BAZI İNANIŞLAR	Güner DEMİRAY
BİZE GELEN KİTAPLAR	Gündüz ARTAN

Sayı: 129

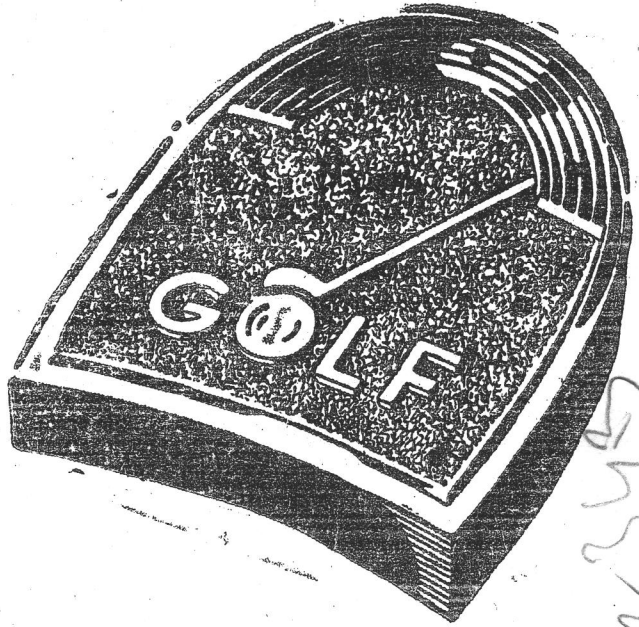
Kuruş: 50

189

İSTANBUL'DA AYDA BİR DEFA ÇIKAR HALK KÜLTÜRÜ DERGİSİ

GOLF

GOLF

TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI

*Selek
Yıldız.*

21057363

NİSAN 1960

İÇİNDEKİLER :

TÜRK HALKI VE LÂLE OYUN VE MENDİL ÜREGİL KÖYÜ NİNNİLERİ MENDİLİN HİKÂYESİ AŞIK AHMETİN BİR AĞIDI UÇYÜZ YILLIK BİR SAVAŞ TÜRKÜSÜ BAYBURTLU CELÂLİNİN ŞİRLERİ (III) MUTASAVVIF ŞAİRLERDEN SİNAN ÜMMİ ERZİNCAN'DA MİZAH (II) "AFYONKARAHİSAR TÜRKÜLERİ, ÇOCUK OYUNLARI VE TEKERLEMELER GÖLE İLÇESİNDE BAZI İNANISLAR BİZE GELEN KİTAPLAR	Ord. Prof. Dr. Süheyl ÜNVER Mahmut R. GAZİMİHÂL Kâmil TOYGAR Seyfettin ŞİMŞEK Faik AKÇIN Cahit ÖZTELLİ Hikmet DİZDAROĞLU M. Halit BAYRI Ali Rıza ÖNDER M. Şakir ÜLKÜTAŞIR Güner DEMİRAY Gündüz ARTAN
---	---

Sayı: 129

Kuruş: 50

23 Mart 1966

TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI

KURULUŞU : AĞUSTOS 1949

AYDA BİR DEFA İSTANBUL'DA ÇIKAR HALKBİLGİSİ DERGİSİ

SAHİBİ : İHSAN HİNÇER

NO: 129

NİSAN 1960

YIL:11 CİLT: 6

TÜRK HALKI VE LÂLE

Yazan: Ord. Prof. Dr. Süheyl ÜNVER
Tıp Tarihi Enstitüsü Müdürü

Lâle memleketimizin, Anadolu'nun belki yaradılışından beri tabii bir çiçeğidir. Bunsuz bir bucağımız yoktur, diyebiliriz. Bizimle beraber 9 asırlık bir tarihi vardır. Bu tâ Selçuklulardan beri tezyinatımıza girmiş ve her asırda Lâle motifi sayılmıyacak derecede çeşitlere bürünmüştür.

XIII — XVI ncı asırlar arasında her sahadaki tezyinatımızda olduğu kadar bahçelerimizde ne gibi bir yer aldığı bilemiyorsak ta Erzurumun karlı dağları eteklerine kadar bildiğimiz yerlerden Aydın, Nazilli, İzmir, Edremit, Bolu, Manisa... ve Girid havalisinde tabii olan bütün sade güzel renkleri kırmızı, beyaz ve alacalı renklerle açmaktadır.

XVI ncı asırda İstanbul'da Lâle artık bahçelerimizde süs çiçeği olarak yer almaktadır ve hatta Avusturya el çisi Busbeck 1559 — 1560 da da Hollanda'da buradan Türk Lâlemizin soğanlarından götürmüştür. Orada bunu üretmişler ve meraklılar yeni neville elde etmişlerdir. Şimdi tekrar bize dönelim:

Artık Lâleye meraklılar Şeyhülislâm Ebussud Efendi başta olmak üzere çoğalmış ve nadide neville elde etmişlerdir. Pek azının resimleri fa-

kat hepsinin tavsifleri yapılmıştır.

Tezyinatımızda bilhassa kumaş, çini ve tahta üzerine nakışlarda lâle yeni tezyini çeşidleriyle lâyk olduğu yer almış ve divanlarımızda şairler ona müstesna bir temsil hakkı vermişlerdir.

XVI — XVII inci asır arası bu merak yalnız saray muhitinde ve ekâbir arasında değil, halk topluluğu içinde de birçok yeni safhalar geçirmiş ve bunların isimleri ve yetiştirilen neville hususiyetleri ve sairâne isimleriyle tesbit olunmuştur.

XVII inci asırda Koca Hasan Efendi İran'dan yeni neville getirmiştir. Avusturya Kralı Üçüncü Ferdinand zamanında İstanbul'a gönderilen sefir de Avcı Sultan Mehmed'e 10 çeşid lâle soğanı getirmiş, bunlar burada yetiştirilmiş ve pek beğenilmiştir.

XVII inci asırda lâle artık her tabakadan insanın göz bebeği ve sevgili lisi olarak bahçelerimizde, tezyinatımızda emsâlsiz bir mazhariyete nail olmuştur. Şairlerimiz lâleyi manzumelerinde yine dillerine dolamışlar, lâle için resimli ve resimsiz 20 ye yakın kitap ve risale kaleme alınmıştır. ki bunların eski ve yeni nüshaları Fatihte Millet ve Üniversite kütüphanelerinin-

Mobil Ekonomi ve Servis 3.000.000 Kilometrelik Mobil Ekonomi Müsabakalarıyla değerini ispat etmiştir.

MOBİL EKONOMİ SERVİS

YAKITTA EKONOMİ... TAMİRDE EKONOMİ... ÖMÜRLÜ ARABA...

Mobil Ekonomi ve servis Programı 5 Kit'anın 17 memleketinde tertiplenen 60 Mobil Ekonomi Müsabakasından edinilen tecrübe ile sizlere yakıtta, tamir masraflarında ekonomi sağlamak, arabanızın ömrünü uzatmak ve daha emniyetli araba kullandırmak gayesiyle hazırlanmıştır.

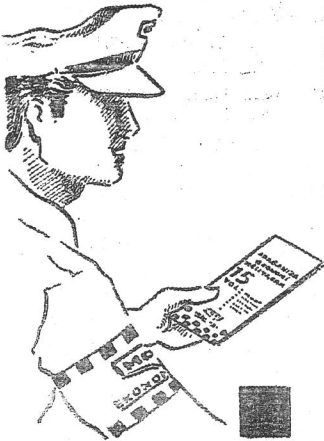
Mobil Ekonomi ve Servis aşağıdaki üç önemli özelliği bir araya getirmiştir:

- 1 - Mobil Servis - Mobil Ekonomi müsabakalarında elde edilen ekonomi tekniğinin otomobil bakımına da tatbikini sağlayan komple bir bakım programıdır. Ekonomi sağlayan metodlar üzerinde ihtisas yapmış Mobil elemanları, arabanızın uzun ömürlü olmasını temin için gerekli bütün yağlama

ve bakım servisini hizmetinize arzedeceklerdir.

- 2 - Mobilgas - İçindeki MC4 terkibi ile yakıt ekonomisini sağlayan ve dünyanın birçok yerlerinde yapılan Mobil Ekonomi müsabakalarında ekonomik özelliğini ispat etmiş olan bir benzindir.
- 3 - Mobiloil - her tip ve marka arabada koruyucu ve ekonomik vasıfları denenmiş yegâne motör yağıdır. Mobiloil motorünüzü genç kalmasını ve azami randımanla çalışmasını sağlar.

Bu üçlü özelliği ile Mobil Ekonomi ve Servis size yakıtta ekonomi, uzun araba ömrü ve emniyetle araba kullanma zevki temin edecektir.

Bu ekonomi sağlayan Broşürü Mobil satıcınızdan İsteyiniz

EKONOMİ SERVİS

de mevcuttur. Herbirini vaktiyle inceledik ve Milli mecmua nüshalarında (N. 60 — 72. 1926) neşrettik.

Ressamların ve bilhassa Edirne'de çiçek ve buket ressamlarının gerek çiçek mecmualarında ve gerek çiçek albümleri ve lâle kitap ve defter kaplarında pek çok lâle çeşidlerine rastlıyoruz. Bunları görebildiğimiz nisbette tesbit ettik. Şimdi de Anadolu'da yerli lâlelerimizi tesbit ile meşgul olmaktayız. Bugüne kadar bizi epey aydınlatan malûmata muttali olduk. Bu nu daha da derinleştirmekle meşgûlüz.

Şüphesiz ki lâle devri dediğimiz XVIII inci asırda ve ondan önceki asırlarda zenginler ve makam sahibleri kadar halktan yetişenler de bu çiçeğe kendi hallerince merak sarmışlar ve lâle sahiplerinin yazdığı defterlere kadar isimleri geçmiştir ki bu yazımızda ona bir misal vermekle iktifa edeceğiz.

Bu eserin yazarı Mehmed Aşkı isminde bir hekimdir. Lâleye meraklı olanlar ve yetiştirdikleri cinsleri isimleriyle ve tarifleriyle bildiren ve (Esamiî lâle) ismi verilen yazma bir nus

Lâle'nin Türkiyeden Hollanda'ya götürülüşünün 400 ü yıldönümü dolayısıyla İstanbul'da yapılan törende Mehterbaşı Hollanda kabile reisine uğurlu yolculuklar dilerken...

ha hâlen İstanbul Üniversitesi Kütüphanesinde No. T. 1498 de durmaktadır. Ondan şöyle bir hülâsa çıkardık.

Biz lâleye merak edenlerin ellerinde kıymetli lâleler buhmanlara ve yeni yetiştirdiklerine verdikleri isimler ve evsâfını öğreniyoruz. Elde ettikleri müteaddid yeni çeşitleri de vardır. Hepsinin burada bir listesini çıkarmadık. Yalnız bir fikir vermeğe çalıştık.

Ne yazık ki tavsiflerinle bir mâna çıkararak resimlerini yapmak bizce mümkün değildir. Ayrıca bunların resimleri de vücutte getirilmemiştir.

İşte bu zevatın yetiştirdikleri örneklerden birkaç tane:

Baltacızâde Mustafa Çelebi Üsküdarı : Abı Kevser, Abı Rummanî, Abı Yakut.

Esseyid Feyzullah Ağa, Eyyubi: Ebül Feyz Çelebiler: Ebri Huban, Asarı İnyet ve saire.

Lüleci Elhac Mustafa Çelebi: Ateştab, Asarı İkbâl.

Bektaşî Elhac İbrahim Ağa: Âsârî Kudret Debbâğ Ataullah: Âsârî Tevfik, Asarı Saadet.

Kasımşahî Emin Ağa: İhsanı Mecid Kaptan Tanburî Paşa: İhsanı Vedud Ağaç Ayak Elhac İsmail Üsküdarı : Esrarı Hak

Lâtifağa Zade İsmail Ağa: Esrarı Lâtîf. Mustafa Bey Cerrahbaşı Zâde:İşte Meydan Atif Efendizade Ömer Efendi: Âsiftenümâ. Müellifi müfredatı Tabib Mehmed Aşkı: Âşifteî Dil, Duceî Erguvan, Şehmi Saadet , Tayyibi Ferah.

Şeyhülislâmî Esbak Velîyüddin Efendi : Âfitâbı Gülşen, Âfitâbı Çimen.

Esseyid Halil Efendi: Âtitâbı Gülzâr. Ahmed Ağayı Kaleî Heft Sâbika: İkbâlî Saadet 1177.

Salih Ağa Eyyubi: Âlûdeî Naz. Abdürrezzak Naşir Efendi: Enmuzeci Saadet.

Hasköylü Bustanî Mustafa Usta: Âhî Üftade.

Cihangirli Hacı Hafız: İzhârî Kudret Nümezzin Hasan Efendi: Âli Cedid Mîmet Molla Efendi: Bâli peri. Dühanzade Eyyubi: Bâlâ turuncî Berber Hacı Bakî Üsküdarî: Bâisi Rabmet Said Paşa: Bahtî Said.

Rotterdam'a lâle soğanı götürülen tarihi araba 30 Mart 1960 çarşamba günü Şeker Bayramının ikisinde İstanbul'dan hareket etmiştir. Arabayı uğurlayanlar arasında millî giyimli Türk kızları ile Hollandalı kızlar ve 400 yıl evvelki saray kıyafetli genç kızlar da vardı. Araba 6 Mayıs'ta 10 bin kadar mektupla Rotterdam'a varacaktır. Kafîle ile İstanbul Belediye Başkanı Kemal Aygün Layden ve Rotterdam Belediye başkanlarına birer mesaj göndermiştir. Kafîlede, içinde 8 at, 70 çuval arpa, 70 balya saman ve 170 nal taşıyan kamyonlar da bulunmaktadır.

Saraylızâde Ahmed Ağa: Pertevi Asüman.

Lâlezârî Şeyh Mehmed Efendi: Pür hüma, Dâd engiz.

Saatçizade Üsküdarî: Burbam Kudret Ârifzade Eyyubi: Benamı Şevk.

Behçetzâde Mustafa Efendi kâtibi Sipahı sabık: Behçeti Gülzâr.

Bandırmalı Zâde Esseyid Ataullah Ef. : Behramı Felek

Âşir Efendi: Bi belâle Mehdi Zâde Mustafa Ağa: Piyaleî Aşk

Tokadı Mehmed Ef: Piyaleî Elmas Çağalzâde İbrahim Bey: Peykerî Elmas Bâkizâde Elhac İsmail Efendi Halifeî Mukâbeleî suvarî: Piyâleî Zîba

Bektaşzâde: Târî Gülşen Âşir Efendi Zâde Hafid Efendi: Tabî Feyz Abdürrezzak Naşir Efendi: Tâbişî Çemen Vefah Molla Efendi: Câmî Gülşân Simkeş Mustafa Çelebi: Câmî Ferah Tabib Esseyid Yahya Efendi: Câmî Elmas

Osman Efendi Türbedârî Eyyubu Esrarî:

OYUN VE MENDİL

Yazan: Mahmut B. GAZİMİHAL

Bize gelen KITAPLAR

Câmi Aşk

Bahçeli Hacı Ahmed: Câmi Zerrin
Vefalı Molla: Câmi Safa
Baltacı Zâde Mustafa Çelebi: Câmi Sırab
Kasımpaşalı Müezzîn Hasan Efendi :

Cezbei dil

Tübâ Mustafa Çelebi: Cezbei Kulüp
Hakkâk İbrahim Çelebi: Cevheri Yakut
Karabineci Mehmed Çelebi: Hüsnü Bahar
Hattat Esseyyid Abdülhalim Ef: Hadneki
Naz.

Asam İsmail Efendi: Dudei Hayâl.

Abdullah Efendi İmam Sultanı der asrı
Sultan Mehmed Han Avcı: Dudu Dil
Aksaraylı İmamzâde: Deri külşen
Berber Mehmed Çelebi Eyyubi: Dilcu
Ortaköylü Kuyumcu Zemmi: Dilpesend
Ahmed Paşa Tâbii Salih Ağa Eyyubi: Ru-
hu Gülrenk

Kuduz Hacı Mehmed: Ruhu Şakayık

Mehderbaşı Halil Ağa: Reşki Ruhsar

Eminağa Kasımpaşalı: Reşki Yakut

Arzuhalci Zâde Mehmed Efendi : Reşki
Yakut

Eğrikapılı Ali Kalfa: Resmî Naz

Memiş Efendi Kesedârı Mukabelei Su-
vari: Ra'nai Behşet 1193.

Tanburi Zâde: Revnakı Gülşen

Karanfilci Hacı İsmail: Zineti Saz

Gevrek Zâde Emin Efendi: Zeri Mahbub

Zeri Mücellâ.. Sırâbı Feyz.

Dönek oğlu Nesara: Ziveri Gülşen

Abdullah Paşa: Sâyei Hüma.

Ahmed Paşa Tâbii Salih Ağa Eyyubi :
Suzeni Yakut

Ali Paşa Zâde Üsküdarî: Şehidi Gülşen

Tiryaki Ömer Çelebi Üsküdarî: Şemsi Mü
nevver.

Mahmud Efendi Sultan Tepeli: Şevki

Müessesem

Berber Hacı Bakî Üsküdarî: Şifai Ruh

Davud Paşa Mahkeme Kâtibi Şişman

Molla: Şiveperdâz

Balmumcu Hacı Mustafa: Feyzi Gülzâr

Mahmud paşa Hamamcısı Hacı Musa :

Aşkı Müessesem

Kaniceli Berber İsmail Çelebi: Atıyyei

Hak

Kişizâde Mahmud Efendi Üsküdarî: Gen-
cinci Baha.

Tarsus İmamı İbrahim Efendi: Güllü

● Terrence Leslie Hansen: "The Types of the Folktale in Cuba, Puerto Rico, the Dominican Republic, and Spanish South America — Küba, Porto Riko, Dominik Cumhuriyeti ve Güney Amerika İspanyollarının halk masalları numuneleri". California Üniversitesi Folklor Bölümü Yayınları, No 826 X 17 boyunda, VI + 202 sayfa, \$ 450

● Ray B. Browne: "Popular Beliefs and Practices from Alabama — Alabama Halkına Ait İtikat ve İnanmalar". California Üniversitesi Folklor Bölümü Yayınları: 9. 26 X 17 boyunda, X + 272 sayfa, \$ 550

● Eli Sobel: "Alte Neue Zeitung, A Sirenth Century Collection of Fables — Onaltıncı yüzyıl küçük hikâyeler (fıkralar) koleksiyonu". California Üniversitesi Folklor Çalışmaları, No. 10. 26 X 17 boyunda, VII X 64 sayfa, \$ 150

● Belgrad Etnografya Enstitüsü: "Glasnik — Seda". Cilt VII. 24,5 X 17 boyunda, XII + 196 sayfa. Belgrad — Yugoslavya.

● Sarayova Çiftçi Müzesi — Zemaljskog Muzeja u Sarajevu: "Glasnik — Seda". Yeni Seri, Cilt XIV. Etnoloji araştırmaları. 28 X 20 boyunda, 322 sayfa. Sarayova — Yugoslavya.

● Dr. Hamit Z. Koşay: "Bask Dili ile Türkçe Arasındaki Münasebetlere Dair Yeni Deliller". Türk Tarih Kurumu Delteleri, cilt XXIII, sayı 92 (Ekim 1959) dan ayrı basım. 24 X 17 boyunda, 4 sayfa.

İrem

İznikmit İmamı: Gülrenki Ferah
Asam İsmail Efendi: Lebî Cemen
Nimet Molla Efendi: Münevveri Nimet
Mustafa Aşir Efendi: Muntahab
Ser Bevvabin Mustafa Bey: Mir Turuncu
Kasab Zâde Mehmed Efendi Kâtibi Ce-
behane: Nuru Sefid

Bektaşî Zâde: Virdi Cenân

Halaylar, barlar gibi yurt sıra oyunlarının cümlesinde dizinin başçekenî, kimi de hem baş, sem de son oyun-cuları bir elde gevre sallayıp yüksek tutarak oyunu yürütürler. Bazı yerlerde bunun rengi aldr. Bir şeyi temsil et-tiginde şüphe yok. Fakat, bir tahminin dediği gibi bayrağın timsali mi-dir? Yoksa, başka bir düşüncenin de-diği gibi, kılıcın sembolü müdür? Ba-zan tek erkek oyuncunun çevrenin i-ki ucundan tutup, kollar havada, o va-ziyette oynadığı görülür ki, bu tak-tirde mutlaka eski kılıcın hatırası a-çıktır. Kimi zeybek çeşitlerinde böy-lesi esastır. Gerçi Kütahya'da özel a-dıyla bir "Mendil Zeybegi" varsa da bu, üstte dediğimiz erkek Zeybek çe-şitlerinden değildir. Kılıç timsali bahis konusu olamaz: mendillerle oynanır, sözlerinde mendilin halleri bahane e-dilerek aşıkane beyitler çağırır.

Halay denilen dizi oyunlarının da-vulzurnayla birlikte şaşılacak kadar hiçe indiği Konya ilinde, başörtüsünün adı "halay" dır ki değirmi bir çevre ha-linde oluşu şekil teşbihinden hatıra kalmış olsa gerektir. — Mendil Hala-yı, Mendil Barı adlı hiç bir çeşit yurt-ta yoktur. Fakat, Halay ve Bar çeşit-lerinin köylerde bazan kalabalık halka-sıyla çevrelenip değirmileştiği olur; çevre denilen mendil de bu oyunlarda hep yer alır. — İlâve edelim ki eski İranda Serbend adlı bir oyun vardı ve serbend aynı zamanda başa sarılan çev-renin adıydı. İspanyadan Fransaya geç-miş olan eski "Sarabanda" dansının bu Şark serbendi olduğunu Büyük Lora-usse Ansiklopedisi rivayet etmişti: fakat konu münakaşalıdır. Eski zaman şillerinin serbend dediği baş çevresi al renkte olduğu için, Kızılbaş sözünün bundan kalmalığı Evliya Çelebi yazar. Elde al çevreyle oynamanın tarikattan kalmışlığı böylece düşünülebilir.

Bir de adında ve konusunda men-dil bulunan oyunlar zümresi göze çar-

ıyor: bunlar, şümüliyle bizde en az aranmış ve en az tanınan çeşitlerdir: daha geçen yüzyıl sarayında dizideki cariyelerden birinin göğsünden çıkar-dığı mendili mânâlı türküsüyle göz koy-duğu seyirciye atması şeklindeki bir aşk oyunu vardı.

Anadoludan misâl olarak hatırla-talım: Gaziantep'te "Mendilli" de de-nilen Mendil oyunu Güney halayların-dan bir çeşit sayılarak toplu oynanır; akraba kadın ve erkekler karma da yürütebilirler; oyuncuları omuz omuza ve kimi kol kola tutuşarak, mendil sallayarak, davulzurnanın kıvrak ahen-giyle keklük gibi seke seğirte oynarlar. —Kuzeyden de, meselâ, Ordu köylerin-de bir Mendil Oyunu haber alınmıştır. Ne bunların, ne de yurttaki emsalinin tarif ve teferruatı henüz öğrenilmemiş-tir. Oyunlar folklorumuzun araştırıl-maya değer bir konusudur. Çünkü ko-nunun bir ucu yine Asyada olduğunu sezdirenen izler vardır.

Meselâ Kırım ve daha içeriler Türklerinin "Mendil Yanık Oyunu" o cümledendir: oyuncunun mendilini kay-bettikten sonraki tavır, hâl ve yüz iş-mizazları teassürü ifade edecektir. Men-dil bulunduktan sonra ise sevinç ha-reketleri yüze güler. Mendil çevresinde dolaşırlar. Seyircilerde ürpertili duygular belirir: çünkü mendil bir timsaldir, sevgilinin hayal ve sembolüdür. Bu sev-gili, irak düşülmüş ana yurt da olabi-lir. Gaybubetin tahassürü ortada dön-mektedir. "Yanık" sıfatı aynı iştiağın acısıdır. — Türk oyunları dil gibi Türk-lüğü saran bir bütünlük, çeşitlerse çağların getirdiği teferruatı.

En eski karşılaşmalardan olarak şu pek aykırı ülkelerden iki paralellige mi sal ve son söz halinde dikkati çekebi-leriz: henüz 1929 da Trabzon — Er-zurum — Erzincan üçgenindeki folk-lor gezisinden dönüşte İstanbul'da çı-kan rapor mahiyetli kitapta Rize'den şu tarife de yer vermiştim: Karşılama

ÜREGİL KÖYÜ NİNNİLERİ

Yazan: Kâmil TOYGAR

Üregil köyü Ankara'nın Çankaya İlçesinin köyüdür. Aşağıdaki ninniler yetmiş yaşında, okuma yazma bilmeyen Ulviye Gönül'den yazılmıştır.

Hadî, ninni beledim
Seni Hak'tan diledim
Al bağırdağ doladım
Ninni yavrum, ninni.

Ninni dirim yatanacak
Ay buluda batanacak
Senin keyfin yetenecek
Ninni yavrum, ninni.

Ninni desem ne hal olur
Gül açılır bahar olur
Senin gönlün ne hal olur
Ninni yavrum, ninni.

Tarlalarda biter ahlât
Ana olan çeker zahmet
Ankara'da Karaca Ahmet
Onlar sana himmet etsin
Allah sana uyku versin.

oyunlarda 15 — 20 kız bir dizi, bir o kadar delikanlı da karşılarında bir sıra kururlar. Tulumcu ahenge başlar. Bir erkek göz koduğu karşısındaki kıza söyler; arkadaşları bu beyiti tekrarlar, kızlara hazırlanma fırsatı kazandırır, sağa sola dörder adım gidip gelirler. Kız cevabına geçer; arkadaşları bunu tekrarlayıp, erkeklere hazırlanma vâdesi sağlarlar... Saatler geçer, oyun sürer.

Benim tarifime Refik Ahmet Sevensil arkadaşım haklı olarak şu karşılaşmayı son kitabında katıyor: "Karadeniz kıyılarının bu eski oyunu bize Yakut Türklerinin ilkbaharda ve yazın umumi bir sevinç içinde güneş altında yaptıkları eski bir din törenini hatırlatmaktadır. Yakutlar bu âyini zürriyet, doğum ilâhesi saydıkları Az-yit adına yapıyorlar. Ak şaman dokuz bâkire genç kıza dokuz evlenmemiş delikanlı seçer, bunları yan yana dizer, kendisi başlarında olduğu halde küçük davulunu çalarak ve ilâhiler söy-

Ninni yavrum, ninni
Dandini dandini dat bunda
Egerlenmiş at bunda
Halayık, köle hep bunda
Ninni yavrum, ninni.

Dandini dandini dastana
Danalar girmiş bostana
Çıkar danaı dananı
Sonra yerler lahnanı
Ninni yavrum, ninni.

Aşağıdaki ninni gölünçlü olup, ananın akrabaları ile alay edişi bakımından dikkati çekicidir. Bu gölünçlü ninni de Ulviye Gönül'den derlenmiştir.

Dopdolu ağı, bardağı (babası)
Karadeniz köpüğü (halası)
Sıçrayıp ata binışı (dayısı)
Dah diyi eşek sürüşü (amcası)
Ak kola bilezik dakışı (teyzesi)
Eski çaput kundacağı (nenesi)
Kâmil kâmil bakışa
Kibar kibar yatışı (anası)

leyerek ilerler; genç kızlar ve genç erkekler birbirlerinin elini tutmuş oldukları halde onu takip ederler, "Ay-hal, uruyi, ayhal!..." nidaları ile terennüme katılırlar, hep birlikte rakşedi lir, şaman bu arada göklere doğru çık mak üzere yolu açmış ve günahsız genç çiftlere oraya gitmek için rehberlik etmiş olurdu. Yakutlar, zürriyet ilâhesinin majyetinde ve günahsız kızlar ve erkeklerle beraber gelip lohusanın başucuna geçeceğine ve doğumu sağlayacağına inanırlardı." diyor. (Bunu kendi Türk Tiyatrosu Tarihi'ne alan R. A. Sevensil, 1 — 1959, şu kaynakları veriyor: Ziya Gökalp, Türk ailesinin temelleri, Yeni Mecmua, sayı 22, 6 k. e. 1917. — Tauri Azyit adına yapılan âyin, Siyerozevski'nin "Revue de l'Histoire des Religions, Tom 46, p. 336' deki yazısından alınarak anlatılır. diyor). — Sosyolog bu kadar mesafeli ülkelerden karşılaşmaları mukayeseye tâbi tutabiliyor ve tutmalıdır, bunda haklıdır. Tarih ona bağlanır.

MENDİLİN HİKÂYESİ

Yazan: Seyfettin ŞİMSEK

Mendil, burun ve ter silmeğe, kimi vakit de el ve yüz kurulumaya veya boğça gibi içine ufak tefek şeyler koymaya yarar ve ceplerde taşır dört köşe dokumalara verilen bir isimdir. Fransızcası - Mouchoir-dir. Mendil her çeşit kumaşdan, pamuktan, müslinden, ketenden, ipekten ve kadınlar için dantelden yapılmaktadır. Hiç bir insan, senenin her mevsiminde mendilden uzak kalmaz. Kışın nezleye tutulanlara ne kadar lazımsa, yaz günleri terleyen için de o kadar elzem olan mendilin eski bir tarihi vardır.

Mendilin ilk çağlarda kullanıldığına dair bir çok deliller vardır. Romalılar çeşit çeşit mendiller kullanmışlardır. Onlar boyunlarına sardıkları ipek mendillere (Fokal), başlarına sardıkları mendillere de (solar) derlerdi. Ayrıca (Orunyani), (Sedaryum) diye isimlendirdikleri mendiller de vardı. Eski Yunanistanda (Hippocrate) devrinde garip bir mendil modası türemiştir. Bu modaya göre, birini elde tutmak diğeri de bele sarmak suretiyle iki mendil kullanırlardı. Bu mendiller gayet kıymetli kumaşlardan yapılır ve üstlerine çeşit çeşit kokular dökülürdü. Mendil kullananlar, terlerini bu mendillere silmezler, umumiyetle elbiselerinin yahut gömleklerinin yenlerine silerlerdi.

Mendilin geniş ölçüde kullanılmaya başlaması ve dünyaya yayılması oldukça yenidir. Avrupada evvelâ İtalyanlar mendil kullandı. İsmi (Kazaleto) koydular. Sonra Fransada Henry III. (1551 - 1589) zamanında mendillere çok koku sürülürdü ve mendiller âdetâ sırsıklam olurdu.

Mendil bir zamanlar süslerin başında yer almıştı. Mendil kullanmak çok itibarlı bir moda oldu. O kadar ki, 1595 tarihinde Saksonya kralığının merkezi olan Dresden'de serserilerin ve aşağı tabakadaki insanların mendil kullan-

maları yasak edilmmişti.

Mendil bugün bile bir süs olarak şahsiyetini kaybetmemiştir. Erkekler (burunlarını ve terlerini silmek için taşıdıkları mendiller müstesna) bir süs olarak mendil kullanmakta devam etmektedirler. İlk zamanlarda olduğu gibi beyaz patiskadan, Hollanda bezinden, çubuklu ve renkli kumaşlardan, halis ve ham ipekten yapılan mendilleri, ceketlerinin sol üst kısmındaki yan ceplerine ucu sivri bir surette yerleştirmektedirler.

Mendil, Türkler arasında da çok rağbet görmüştür. Bayramlarda bu yüklerin küçüklere el öpmeliği olarak mendil vermeleri bir teveccüh ve sevgi âlameti idi. Bu çok güzel adet hâla mevcut ise de eskiden daha çok yaygındı. Uçları kılaptanlı, işlenmiş oyulu mendiller (ki, bunların büyük ve küçük boyları vardı.) bir zamanlar çok makbuldü. Anadolu'da ve Rumelide yemeni gibi, iki ucundan bükerek, geniş taraflarına getirmek şartıyla feslerin, külâhların ve saçların üstüne yeşil, mor, mavî, kırmızı veya sarı renkli yemeni sarırlardı. Ve buna (yardan ayrıldım) derlerdi.

Külhanbeyler ve tulumbacılar, ceketlerinin altından omuz üstüne atarak bir ucunu aşağı doğru uzatırlardı. Sa-dece boyuna atanlar da vardı.

Bilhassa Anadolu halkı, mendile ve çevreye büyük bir kıymet verirlerdi. Oralarda bu iki şeye karşı masum bir iptilâ vardı. Küçüklere, büyüklere, bilhassa yavukluya hediye olarak mendil verirlerdi. Sevilen bir kadın mendili, zavallı bir âşık için ne güzel bir teselli kaynağıdır; aynı zamanda ne güzel bir hatıradır.

Mendil, halk edebiyatımıza, musiki-mize ve oyunlarımıza hülâsa folkloru-muza da girmiştir. Söyle ki:

— Çiçeklerin dili olduğu gibi mendillerin de bir dili vardır. Eskiden başlarında sevda yeli esenler, bugünkü gi-

bi yavuklu ile kolayca buluşamadıkları için, bir mendil dili ve şifresi vücade getirmişlerdi. Aşıklar uzaktan uzağa mendillerle konuşurlar, hislerini, arzularını, isteklerini mendil vasıtasıyla birbirlerine bildirirlerdi. Mendil dil ve şifresi orijinal olduğu için, ve mevzuumuz da mensucatın hikâyesi, efsanesi ve folkloru bulunduğundan mendilin dili ve şifresini burada kısaca kaydetmek bir zevk olacaktır.

Eflâtnun mendil: "Yarın evin öntünden geç, mektup vereceğim."

Mor mendil: "Hayatım senindir."

Pembe mendil: "Pek hoşuma gidiyorsun."

Kırmızı mendil: "Seni bütün varlığım, ruhumda seviyorum. Bana inan!"

Fıstıklı mendil: "Dikkat et komşular görecek."

Mavi mendil: "Kederliyim, ıstırap içinde kıvranıyorum, pek vefasızsın."

Yeşil mendil: "Mektubumun cevabını bekliyorum, ne zaman göndereceksin."

Beyaz mendil: "Seni seviyorum."

Kenarları Yeşil mendil: "Sana daha sadık kalacağım, söz veriyorum."

Kenarları sarı mendil: "Bir iki gündür hastayım, bunun için çıkamadım."

Kenarları pembe mendil: "Sensiz yaşayamıyorum."

Kenarları mavi mendil: "Sensiz mesut olamayacağım."

Mendil sallamak, "Peki, dediğin olsun." mendili ortasından tutup göstermek, "Bu akşam bekliyeceğim."

Bu gün aşıklar arasında mendillerin rolü kalmamış ve mendil dili ve şifresi de bir hikâye halinde tarihe karışmıştır.

— Mendil hakkındaki türkülerden bir kaç aşağıdadır.

"Yaralanırsam yarimin çevresiyle sarsınlar!"

şeklindeki türkülerin besteleri, güfte-leri kadar güzel, içli, melankolik zarif ve nefistir.

Sıldıkçe zehir akıyor beadan o mendil

Göz yaşlarını tutmak için, ruhumu

gel sil!
İsimsiz halk san'atkârları mendile dair bir çok maniler söylemişlerdir. Bunlardan bir kaç tanesi.

**Mendil aldım on beşe,
Yürüm, serdim güneşe
Senin yâria gül ise
Beniuki de menekse!**

**Bir mendil işle yolla;
Ucunu gümüşle pulla,
İçine beş elma koy,
Birini, dişe yolla!..**

**Mendilim dalda kaldı,
Gözlerim yolda kaldı,
Yıkılışın meyhaneler
Sarhoşum nerde kaldı**

**Mendilim benek benek,
Ortası çarh-ı felek,
Yazın beraber idik
Kışın ayırdı felek!..**

**Sallasana sallasana mendilini
Göndersene göndersene sevgilimi.**

— Halaylarda, Karadeniz horonlarında, halkayı idare edenlerin elinde mutlaka mendil bulunur. Orkestra şefinin salladığı deynek nasıl musiki u-sullerini ve taksimatını ihtar ve idareye yarıyorsa, mendil de ayak düzeltmek için kullanılmaktadır. Mendil bu gün Anadolu'da, Karadeniz kıyılarında da önemli mevkiindeki şahsiyetini hâlâ muhafaza etmektedir.

— Mendil sallamak, umumiyetle sevince, şetarete ve neş'eye delâlet eder. Fakat vapurla, trenle, uçakla ve sair nakil vasıtaları ile seyyahate çıkışlarda veda mânasına gelmektedir.

— Eskiden mendillerin bir hüviyeti daha vardı. Kese, cüzdan, para çantası kullanmayanlar (hele kadımlarla küçük çocuklar) paralarını, mendillerinin uçlarına koyup düğümliyerek ceplerine, kuyunlarına eteklerinin altındaki torbalara koyarlardı. Yani mendil bir nevi para çantası hizmetini görürdü.

— Eskiden "Güvey mendili" "Bayram mendili" ve "Enfiye mendili" diye çeşitli mendiller vardı. Bugün bunlar birer antika eşyası oldu.

— Yakın zamana kadar evlere mahsus büyük yazma mendiller vardı. Bunlarla evin erkekleri, çoluk çocuklarına

ÂŞIK AHMET'İN BİR AĞIDI

Yazan: Faik AKÇIN

Hasan adındaki sevgilisiyle evlenen fidan boylu güzel Zübeyde gelin olarak Aşık Ahmed'in yaylısıyla Trabzon'dan çıkıp Maçka'ya gelirken araba nasılsa uçuruma yuvarlanır. Bu kaza sonunda gelin ağır yaralanır ve çok yaşamaz. Bu acıklı olaydan Aşık Ahmet pek sar-sılır, yanar, akılır. Gelinin vasiyetini halkın ruhuna akıtarak yerine getirir..

AĞIT

Trabzon'dan çıktım peğeni yüzümde,
Kesildi takatım iki dizimde,
Mevlâm muradımı koydu gözümde;
Ağlar ağlayan beni ağlasın,
Su dökün kabrime çimen bağlasın
Deryalara coşup coşup dalmadım,
Vatanı özledim orda kalmadım.

Bu genç yaşta yazık murat almadım;
Babam nenem kara örtü bağlasın,
Su dökün kabrime çimen bağlasın.

Cevizlik'te (1) dedim ne hoş bu mezar,
Kahpe felek bana eylemiş nazar,
Öldüğümü elbet nişanlım sezer;

Babam nenem kara örtü bağlasın,
Su dökün kabrime çimen bağlasın.
Meksila'ya (2) vurdum başım ağrıda,
Fayton uçtu deyin Hasan bağrıda,
Ecel teknesiydi beni çağırda;

Babam nenem kara örtü bağlasın,
Su dökün kabrime çimen bağlasın.
Gelen geçen der bu cıvana n'oldu?

yiyecek seyler (nevale) taşırlandı. Mahallede bir erkeğin, bir aile reisinin çoluğuna çocuğuna düşkünlüğü bahis mevzuu olurken şöyle derlerdi: — Her akşam mendil dolu gelir. — Her akşam mendil doluları taşır!

— Radyo devrinde mendil hakkında söylenmiş bir fıkrayı da kaydederek hikâvemize son verelim.

"Kurtarıcı mendil: — Bir genç; Radyo İdaresine baş vurup spiker olmak istemişti. Tahsili yerinde, iki üç yabancı dil biliyor ve Radyo hakkında geniş teknik bilgiye sahip bulunuyor -du. Radyo İdaresi: daima burnundan, yani himhim konuştuğu için genci spi-

Meksila'da kanlı fayton devrildi,
Bu genç ömrüm karıman olup savruldu,
Babam nenem kara örtü bağlasın,
Su dökün kabrime çimen bağlasın.
Arabadan düştüm kırıldı belim,
Tutmuyor dizlerim kalkmıyor kolum,
Mevlâm verdi bana ecelsiz ölüm;

Babam nenem
Arabadan düştüm gül benzim soldu,
Didelerim kanlı yaş ile doldu,
Benim gelin olmam mahşere kaldı;

Babam nenem
Asımdan neslimden bellidir soyum,
Tabuta koydular sığmıyor boyum,
Zâlim düşmanlarım tuttu bir oyun;

Babam nenem
Sana recam budur vifathı peder.
Bıçare Hasan'a eyleme keder,
Neyleyim mevlâdan böyleymiş kader;

Babam nenem
Gönül bu yerlerde kılmaş iskânı,
Cevizlik'te kazan mezarıstanı,
Ahmet Zübeyde'ye söyler destanı;
Babam nenem kara örtü bağlasın,
Su dökün kabrime çimen bağlasın.

(1) Trabzon'dan gelirken Maçka yakınında bir yokuşun adı

(2) Maçka kazasının merkezi.

NOT: Aşık Ahmet hakkında Faik Akçin'in 122 ve 123 cü sayılarımızda iki yazısı çıkmıştı.

kerliğe alam yacağını bildirdi. Mutlak spiker olmak isteyen genç, himhimlik-tan kurtulmak için her çareye baş vurdu: burnunun röntgenini çekirtti. Meşhur mütehassısları dolaştı... Kocakarı ilaçları yaptı. Lâkin hepsi nafi!.. Bir gün; bu yeisle kendini nehre atacağı sırada, bir kadın onu kolundan tuttu: (— Gençliğine yazık değil mi?..) Delikanlı başından geçeni anlatınca, kadın çantasından bir mendil çıkardı: (— Hele bir kere de burnunuzu silin, bakalım!..)

Genç; bu kurtarıcı mendil sayesinde Radyonun en iyi sesli spikeri olmuş -tu!.."

ÜÇYÜZ YILLIK BİR SAVAŞ TÜRKÜSÜ

Yazas: Cahit ÖZTELLİ

Halk türkülerinin yazıya geçmesi son zamanlarda ağızdan derlemek yoluyla olmuştur. Bunların çıkış zamanlarını anlamak kolayca mümkün olmaz. En eskileri geçen yüzyıldan öteye geçmez. Daha eskilerden birkaç savaş türküsü bulunabilirse de değişimlere uğramıştır. Örnek için bakınız: Cahit Öztelli, İkiyüz yıllık bir savaş türküsünün tarihi, Yücel, sayı 1.

Eski türkülerimizi ancak zamanında yazılmış cönklerde buluyoruz. Bunlar tarihle ilgili olurlarsa daha kolay yaşamı bulmak mümkün olur. Bunlardan biri olan aşağıya alınan türkü, Osmanlı tarihinde en uzun bir savaş olan Girit savaşı ile ilgilidir. Bilindiği gibi, Sultan İbrahim zamanında (1645) Girit savaşı yirmibeş yıl sürmüştür. Devlete büyük masraflara ve can kayıplarına malolan bu adanın ele geçirilmesi ancak (1669) yılında sona ermiştir. Bu uzun süre içinde Türk askeri ağaç kökleri yiyecek kadar yokluklara katlanmış, Çanakkale Boğazını saran Venedik donanması, yardımı güçleştirmiş, birkaç kere başkomutan ve asker değiştirilmiştir. Binlerce cana mal olmuş, nice anayı oğuldan, nice sevgitileri birbirinden ayırmış, tam yirmibeş yıl milletin göğsünde bir yara gibi işlemiştir.

Kim bilir bu hasretler sırasında ne türküler yakılmıştı. Bunlardan birisi gününde yazıya geçirilerek zamanımıza kadar gelebilmiştir. Türküyü, Girit'e giden saz şairlerinin Girit savaşı için yazdıklarını da içine alan ve (1077 - 1666) tarihini taşıyan (326) yapraklı büyük boy bir yazmadan aldık. Bu yıllarda savaş sürmektedir. Bilinen, bilinmeyen pek çok saz şairinin manzumeleleri arasına sıkışmış olan, yazarı bildirilmemiş türkü, şimdilik ele geçen en eski türkülerden birisidir. sekiz hece ile söylenmiş olan türkü, bir saz şairinin elinden çıkmış olmaktan çok, halk anonim türkülerini yapılmaktadır. Dili de çok

sade olan türkü büyük bir içlilik taşımaktadır. "Sefer" adındaki sevdiğini savaşa gönderen genç kadın, Girit'ten dönen askerlere, yenicilerle, solaklara, yenici ağasına, hattâ onlarla birlikte dönen Hasan Paşa'ya, yol üstünde durarak "Sefer" ini sormaktadır. Hasan Paşa Girit'te önemli vazifeler almış idi. Enaz üçyüz on yıllık bir geçmişi olan türkünün zamanından ve bağlı bulunduğu olaylardan en küçük şüpheye yer yoktur. Ayrıca tam halk zevkini veren bu içli ve eski türküyi aşağıya alıyorum.

Sarı yapracığım sarı
Girit'e gönderdim yarı
Yıkılası Girit sarı
Sefer döndü mü, döner mi
Girit'in taşı kayası
Atludan çoktur yayası
Yeniciler ağası
Sefer döndü mü döner mi
Girit'den gelen ulaklar
Kabul oldu mü dilekler
Yeniciler, solaklar
Sefer döndü mü, döner mi
Destimal işledim atısız
Kararım kalmadı sensiz
Girit'e giden uğrasır
Sefer döndü mü döner mi

Sular akar daşa daşa
Yiğitler girer savaşa
Haber eyle Hasan Paşa
Sefer döndü mü, döner mi

Prof. İsmayıl Hakkı
BALTACIOĞLU

Türkçe

KUR'AN

Fiatı 25 lira

46 No. Sokak, No. 18
Bahçelievler — Ankara

BAYBURTLU CELÂLİ'NİN ŞİİRLERİ

- III -

Yazan: Hikmet DIZDAROĞLU

- 7 -

Nür-i hab nazende görem bağları
Görünce gül açmış donatır bülbül
Ah çekerim seher soylu çağları
Ah amudundan (1) bir yana dur bülbül
Sâkiler mecliste dolandı yine
Dem çeken âşıklar talandı yine
Aşkın şeryaları bulandı yine
Sebebi yeşil baş sonadır (2) bülbül
On bir ay matemin çilesi doldu
Goncaların bağı kızıl kan oldu
Demişsin CELÂLİ belâsın buldu
Bugün bana yarım sanadır bülbül

- 8 - (3)

Bir peri aşkımdan divane oldum
Çağladı gözlerim akıyor hocam
Erenler şahından bir hâme aldım
Dilim ezber etmiş okuyor hocam
Pir destinden nûş eyledim bu âbi
Anda açılmıştı aşkın kitabı
Yegân yegân (4) sor ki verem (5) cevabı
Bugün, gam kervanım kakıyor (6) hocam
İndim seyreyledim İrem düzleri
Kudretinden sürmelenmiş gözleri
Ötürmüş bir bötük hürî kızları
İbrişimden halı dokuyor hocam
Bir yere cem olmuş Kırklar, Erenler
Her bakışta Ars'ı, Kürs'ü görenler
Devasız dertlere derman verenler
Herbiri bir derse bakıyor hocam

(1) Amut: Direk. Bu mısram vezni bozuktur.

(2) Sona: Suna, erkek ördek, yeşilbaş ördek.

(3) Celâli âşk olunca, anası, kendisini hocaya götürüyor. Bu koşma, o sebeple söylenmiştir. Celâli'nin belki de ilk şiiri budur.

Bu koşma, bâzi yerleri farklı ve ikinci dördlüğü noksan olarak, daha önce de yayımlanmıştır (Şinasi Özden, Gerçek Âşıklardan Celâli, Ülkü, yeni seri, no. 62, 16 Nisan 1944).

(4) Yegân yegân: Bir bir, tek tek.

(5) Verem: Vereyim.

(6) Kakıyor: Kalkıyor.

Yaktı CELÂLİ'yi bu aşkın nârı
Sağ başta durmuştu Kırklar'ın piri
İçlerinde gördüm Horasan Eri (7)
Hû çekende canlar yakıyor hocam

- 9 -

Kâf ü nun kalem ü defter açmadan (8)
Ben Şah-ı Server'in nûrunda idim
Enelhak noktası Levh'a düşmeden
On iki perdenin yerinde idim
Bir zaman eğlendim nûr-i Necet'te
Diyar-ı âdemde (Ha) ile (Kaf)ta (9)
Elestü bezmimde ervah-ı saifa
Üç harf bir noktanın birinde idim (10)

Ruhlar aşk meyinden bâde süzende
Halk-ı âlem alayların düzende
Kimi "illâ" kimi "lâ"da gezende (11)
Hazret-i Âdem'in sırrında idim

Bulak (12) başlarımı bekledim durdum
Ben Celilullah'ın nârını gördüm
Nuh ile beraber Tufan'a girdim
Musa Kelimullah (13) Tur'unda idim

Bir viran bahçede bir gül açıldım
Ne derildim ne bittim ne sağıldım
Kürk budaktan yedi dala seçildim
CELÂLİ bu habda derinde idim

- 10 -

Hicran kaleminde hasret - nâme var
Eğlen sabâ dur Allah'ı seversen

(7) Horasan Eri: Bu sözle, Horasan'ın "Er"ler yatağı, "kân-ı meşayih" olduğu anlatılmak isteniyor.

(8) "Dünya yaratılmadan" demektir.

(9) Ha ile Kaf: Eski harflerle "Hak".

(10) Üç harf bir nokta: Eski harflerle "aşk".

(11) İllâ ve lâ: Tanrı Hazret-i Âdem'i yaratırken, insanlar "Evet", yani onu kabul ederiz, şeytan ise "lâ", yani "hayır", onu kabul etmem, demiştir.

(12) Bulak: Çeşme, kaynak. Burada, mecazi olarak, "Tanrının rahmetleri" anlamındadır.

(13) Musa Kelimullah: Hazret-i Musa. Tur dağında Tanrı'nın hitabına mazhar olduğu için, bu sıfatla anılır.

SINAN ÜMMİ

Yazan: M. Halit BAYRI

Tasavvuf tarihinde ve mutasavvıf halk şâirlerimiz arasında iki Sinan Ümmî bulunduğunu bilenler, bugün de herhalde pek az olmasa gerektir. Bu iki Sinan Ümmî'den biri "Yusuf Sinan Ümmî", öteki "İbrahim Sinan Ümmî" dir ki, her ikisi şeyh veyahut daha doğru tabir ile mürsitdirler. Yusuf Sinan Ümmî Emalî'dir, Halvetiye Tarikatının Yigîthbaşı kolundandır; 1665 (H. 1075) tarihinde vefat etmiş olup merkadî Elmalî'dadır. Bursalı Mehmet Tahîr merhum, "Osmanlı Müellifleri" nde Elmalî'li Sinan Ümmî'yi, "Mehmet Sinan Ümmî" diye kaydetmiştir.

İbrahim Sinan Ümmî'nin Pirzerinde doğduğu ve şu halde Arnavut olduğu söylendiği gibi, —Bursalı veya Karamanlı olduğu da rivayet edilir. İbrahim Sinan Ümmî Halvetiye Tarikatının Sinaniye kolunun kurucusudur. Topkapı civarında Kürkçübaşı Ahmet Şemşüddin mahallesinde Kanunî Sultan Süleyman tarafından kendisi için yaptırılan dergâhta mürsitlik vazifesini gördükten sonra 1568 (H. 976) tarihinde vefat etmiştir. Türbesi Eyüpte Olukluba-

Elim yetmez ayağında dâme (14) var
Yakma canım bir Allah'ı seversen

Saba bu nâmemi yadigar götür
Bir Tanrı selâmı bergüzar götür
Yedi kat yağlıka (15) sakla sar götür
Ser — tacıma ver Allah'ı seversen

Çarh-ı devran Süleyman'a döne mi
Ayrılk okları deldi sinemi
Cünûn (-i) üftadeyim dertli nâmemi
Yeğîn (16) al da ver Allah'ı seversen

Kâtib-i kudretin takdir (-i) ezelin
Ezel taksimidir bu şahr güzelin
Uzatma CELÂLÎ nazm-ı gazelin
Hatimin oku dur Allah'ı seversen

(14) Dâme: Dâm, tuzak (Dâm sözünün halk ağzında aldığı şekil).

(15) Yağlık: Mendil, çevre.

(16) Yeğîn: Çabuk.

yır denilen yerde Nasuh efendî dergâhındadır. Türbenin niyaz penceresi üzerinde şu beytin yazılı olduğunu merhum Bursalı Mehmet Tahîrle "Tomarı Turuku Aliyye" sahibi Sadık Vicdanîden öğreniyoruz:

Müridi rahî Hakka kıblegâhî aşıkandır bu,
Edeble gir,gözün aç, Türbe-i Ümmî Sinan
dır .bu.

Her ikisinin şâir olduğunu yukarıda işaret ettiğimiz Yusuf Sinan Ümmî ile İbrahim Sinan Ümmî'den, birincisinin divanının basılmış olduğu "Osmanlı Müellifleri" nde açıklanmıştır. Gerçekte de elimizde 1882 (H. 1292) tarihinde İstanbulda basılmış bulunan bir Sinan Ümmî divanı var ki, sonunda Elmalî'li Sinan Ümmî'ye ait olduğu belirtilmiştir. Bundan başka yine 1882 (H. 1292) tarihinde İstanbulda istinsah edilmiş yazma bir Sinan Ümmî divanı da elimizdedir. Yazma divanın herhangi bir noktasında Yusuf Sinan Ümmî'ye veya İbrahim Sinan Ümmî'ye ait bulduğunu gösteren bir kayıt yoktur. Ancak yaptığımız karşılaştırma neticesinde her iki divanın birbirinin aynı olduğunu ve aralarında hiç bir fark olmadığını tesbit etmiş bulunuyoruz. Buna göre yazma divanın da Elmalî'li Yusuf Sinan Ümmî divanı olduğunu kabul etmek zorundayız. Şu halde, İbrahim Sinan Ümmî'nin kaleminden çıkan ilâhilerin divan halinde tertiplenmemiş olduğu hatıra gelebilir.

Elmalî'li Yusuf Sinan Ümmî divanında pek çoğu aruz vezniyle yazılmış yüz yetmiş yedi manzume var. Bunlardan birinde :

Biz Tarıkı Halveti aşıkların handaniyiz,
Can ile baş vermeğe dost yolunun merdaniyiz.

Biz çırağı Şahı Merdan şamasından yan
dırup .

Anca diilerde hakayık şehrinin şem'da
niyiz

ARAŞTIRMALARI

Alemülgaybın vücudu nurunun şehrinde -
yiz ,

Bu kafes cisminde geldik habsolan zında -
niyiz.

Alemülgaybı şahadettir bizim seyranımız,
Ârifî billâhî âlem , vasılı ferdaneyiz.

Sureti fakrû fenada hake yeksaniz veli,
Siyreten mülki bekanm nuri gevherda
niyiz.

Vuslat abun içmeyenden gizlidir erkânımız
Âlemi vahdet bağının meyinin mestaniyiz.

Arşü kürsü nüih felektir dembedem seyra
nımız,

Sureti nakş ile dostlar anlaman ruhanıyız.

Aslımız ahseni takvim âlemi asliyedir,
Ermeğe aşk ile hazır durmuşuz, meyda
niyiz.

Erbaini halvetin aşkımda uzlet bekleyüp ,
İtmü irfan iklimin seyr eyleyen seyra
niyiz.

Tevhidi zatı ilâhidir bizim varlığımız,
Ol hakikat bahrine pürtab eden dürda
neyiz.

Hak bilir Allahüalem lafû tezvîr eylemez.
Der Sinan Ümmî cihanda sahibül vicda
niyiz.

Diyerek Halvetî tarikatından olduğunu söyleyen Yusuf Sinan Ümmî, başka bir manzumesinde de :

Ey gönül ahde vefa kıl gel beri, gel gir
yola,
Haktealâ zikrini üns eyle bu canü dile.

Gel, beri gel, akil isen anlakim bu maniyi.
Aşıka bil gam değildir dost için derdü
belâ.

Embiya vü Evliya çekti cefalar dünyede,
Neyledi gör ol şehidi Şah Hüseyini Ker
belâ.

Hak için anlar bu yolda canü baş terkey
ledi ,
Sen niçün feda kılarısın dinini cen'î mala.

Bu fenadır kimseye kılmaz vefa ey ehli
rah.
Gidisersin gör yerini andadır asıl sıla.

Ya ilâhî sen medet eyle ki bu Ümmî Si
nan ,
Aldanup düşünmeye ta kim bunda mekr ile
âle.

Piri azizdir Eroğlu hürmetine kıl nazar,
Ta varup dergâhına ol vashmı asan bula.

Demek suretiyle de Elmalî'li Eroğlu Nuri'den feyz almış olduğunu gururla itiraf etmektedir.

Sinan Ümmî'nin şiirleri, tamamıyla didaktik mahiyette eserlerdir. Bunların hiç birinde tasavvufun dışında herhangi bir konuya ilişilmemiştir. Sanat iddiası olmayan ve şairlik hevesine kapılmayan Sinan Ümmî'nin ortaya koymuş olduğu mahsullerle varmak istediği hedef tektir: O hedef de, çevresinde yaşayanları Hak yoluna çağırarak, dünya işlerine dalarak geleceği unutmamış görünenleri gafletten uyandırmak, her Müslümanı, Hak için nefsinin feda etmeğe hazırlamaktır. Bu itibarla Sinan Ümmî'nin manzumelerinde konu birliğinin zarurî kıldığı bir darlık ve basıklık vardır. Başka başka şiirlerinde, aynı düşünceleri, aynı duyguları, hemen hemen aynı ahenk ve eda ile tekrar ettiği cihete, Yusuf Sinan Ümmî'nin şiirlerinden birkaçını okumak veya dinlemekle, bütün şiirlerini okumak veya dinlemek arasında fark olmadığı tereddüt edilmeksizin ileri sürülebilir. Bu bakımdan Sinan Ümmî, çekici, aratıcı özletici bir şair değildir. Onun kuvvetli, yıkılmaz tarafı, yalnız samimi oluşudur, yalnız inandığını, kalbinden kopanı, gönülünden taşanı söylemiş bulunması, yalnız gerçek bildiğini, gerçek bildiği için de sarılıp bağlandığını ifade etmesidir.

Sinan Ümmî'nin şiirlerinden zevk alanların bugün artık pek azalmış olduğunu açıklamak gerekmez. Fakat işin asıl acı tarafı, yarın bu eserlerin büsbütün —unutulmağa, aranmamağa mahkûm olduğunun şimdiden bilinmesidir . 9.12.1956

ERZİNCANDA MİZAH

- II -

Yazan; Ali Rıza ÖNDER

Geçen yazımızda tanıttığımız Erzincanlı Alaettin Sağ'ın güldürücü koşuklarından iki parçayı da bu sayıda sunuyoruz. Bu parçalarda söyleniş özellikleri bakımından açıklanması gereken sözler varsa da yazının oylumu (hacmi) buna engel olacağı gibi bir yanlışlığa düşülmesi korkunsu da göz önünde tutularak bu yola gidilmemiştir. Sözü gelinle kaynanaya bırakıyorum. Önce kaynana, sonra gelin konuşuyor:

CADI KAYNANANIN DUDU GELİNİ

Gız anam bah, sehet dokuzga geliy,
Taması döşürsem erükler gahy.
Alemın gelini tut dibi yolu.
Elee mi yapuşur, sen de yolsana.
Artık işin yohsa gel çile doldur.
Sana kim dedi ki, dokuzda kaldır.
Tut bir hizmetçi de dut dibi yoldur.
Ben öyle dut dibi falan yolamam.
Senin yüreğinde heç yoh mu tasan?
Acuh erken gahsan, tabah yhasan.
Anam, bülmüyem ki, neye şifasan?
Ahan acuh adet, töre bülsene.

Tasa olan yerde saadet olmaz.
Sen varken tabaklar buluşık kalmaz.
Adeti, töreyi hafızam almaz.
Ben öyle mantıksız adet bilemem.
Gız, asılım sende mantıhsuz yokdur.
İş görmen yoh amma, horatan çohdur.
Sen ancak saçları telini tahtur.
Parlım, bide başa leğen alsana.

Sen çık ta damına pestili yaydır.
O, kocamın bileceği bir şeydir.
Azıcık büyük ol da kendini saydır.
Ben şapka alırım, leğen alamam.
Hele bah ki sende heç heya var mı?
Üç aylık gelin de heç "gocam" der mi?
Yohsam senin gocan cehanda bir mi?

Bah, teze gelinsen, ağır olsana.
Sen kurumuş gölsün, biz henüz suyuz.
Biz zaten hepimiz şışman bir soyuz.
Kocamla beraber yüz kırık kiloyuz.
Bundan daha fazla ağır olamam.

Ömrümde görmedim ben bele garı.
Çünkü yememişsen goca şamarı.
Çatlamış bikere anniy damarı.

Gel, azcuh ta saçlarımı yolsana.
Sana ne olnuşsa felekten olmuş.
Bak, yaşın ellibeş, atmışı bulmuş.
Başında yolacak saçın mı kalmış?
Gelsin kocam yoksun, ben saç yolamam.
Sennen horatada edilmez yarış.
Dokuzdan sorna da yorgannan sarış.
Çathyacah, seni, dilin bi garış.
Ojahl barmağa zil de alsana.

ANAMIN SİNAMAYA GİDİŞİ

Bizim herif geldi birgün dedi ki,
Bu ahşamki filim yeşil yolmuş.
Ekmeğini er ahşamdan yedi ki,
Locan alah, orada yer bolmuş.
Hamancana üstümüzü geyindik,
Lastik tekerlekli taksine bindük.
Bi de bahtım, sürdü, yohuşu döndük.
Anam, taksin değil, sanki yol imiş.
Gedük bir köseye, şöfer eğleştı.
Evedı seğürttü, gapıyı açtı.
Şaşurıtım gız anam, bu nası işdi
Alatiriklerin hepsi al imis.

Üşgek bi gapıdan içeri dalduh,
Bilat kösesinden bilatı alduh.
Herkeşe garışıp içeri dalduh.
Locanın yolu da sağki kolumuş.
Sağki kolıan çıduh locan yerine,
Çıduh ki buradan evi görüne.
Bizim herif selam attı birine.

Bizim herif selam attı birine.
Megerim bunnar da yarhav zıllımış.
Zabitlerin umuzunda yıldızlar.
Fardosulu bezler, basaçuh kızlar.
Bovahlı harımlar saçını dözler.
Bi bası örtük var, o da kelimış.

Bahsan, ağılım çihar, o süslerine.
Gohular sürtmüşler has üslerine.
Avu tahduhları göküslerine.
Gınağkılı çavutlarda gülmüş.

Bi de bahtım, haman cıralar söndü.
Hen bezler hamımlar özüne dövdü.
Perdenin üstünde kızlar zöründü.
Bunnarda da moda ince belimış.

Batal bir eiz entarüsüz dolasıy.
Öbütleri birbirinenen zıllısıy.
Kimi türkü söyliy, kimi ovnasıy.
Ahtıylar içine, meğer göl imiş.

"AFYONKARAHİSAR TÜRKÜLERİ" (*)

Yazan: M. Şakir ÜLKÜTAŞIR

Yeni neslin değerli şairlerinden ve aynı zamanda Anadolu folkloruna dair faydalı neşriyatta bulunmuş olan Osman Attilâ'nın son zamanlarda, milli kütüphanemize kazandırdığı "Afyonkarahisar Türküleri," adlı eserini de okumakla ayrı bir zevk duyduk.

Bu güzel eser, şair Behçet Kemal'in Osman Attilâ'yı ideal cephesile yakından tanıtan bir takrizi ile başlamakta, bunu, eser sahibinin Afyonkarahisarı türkülerinin yakın (güfte) ve çağırış (beste) bakımından hususiyetlerini belirten bir önsözü takip etmektedir (3—13). Bundan sonra da, Afyon ilinden yetişen saz sanatkarlarının kısa hal tercümelemleri yazılmaktadır (15—20). Eserin gövdesini teşkil eden halk türküleri ise, yüz küsur sahifelik bir kısım içinde kayıtlı ve bazıları notaları ile birlikte verilmektedir (33—138).

Bu eserde, Afyon ve çevresine ait türküler, iyi bir anlayışın, metodun rehberliği içinde toplanmıştır. Burada, vaktiyle muhtelif tetkik heyetleri tarafından yapılan

Bi bahıysan, birden göle dahıylar.
Bi bahıysan, çıhy, gene dahıylar.
Bi bahıysan, sarma kılaf olıylar.
Kimi teze gelin, kimi dulumuş.
Bazı sabah olıy, ekmek yeyiyler.
Birbirine horatalar deyiyler.
Garı gışı, tavukları sayıylar.

Bi böyük hayvan var, o da fil imiş.
Gız anam, gözüne yazuğu gelmiy,
Hem söyliy, hem ağıly, yaşını silmiy.
Hirt igi şışecek, yorulmah bülmüy.
Bunnarın da ustalığı dil imiş.

Nasıl ki gız oğlan garıyuh gördüm,
Gız bacım, arımdan yerlere girdim.
Hamanca atguyu başıma sardım.
Meğerse herifin göynü var imiş.

Bi daha başımdan atguyu açtım.
Töbe ettim anam, yeminner içtim.
Sinamadan çıduh, eve dar düştüm.
Zaharım bunnar da İslam gulumuş.

Dedim ki herife: O neydi, nolur?
Dedi ki o gızı kim olsa alur.
Dedim ki "Yeşil Yol" bele mi olur?
Dedi ki yol degül, çeşli bal imiş.

müzik folkloru alanında toplanan ve ekserisi yarım yamalak metinlerden terekkep eden halk türkülerinin, eskilere nazaran daha sıhhatle, titizlikle ve hele tam olarak tesbit edildiklerini görüyoruz.

Osman Attilâ'nın toplayıp kaydettiği mahalli halk türküleri, başlıca iki vasıf taşıyor. Birincisi "İirik," mahiyette olan parçalar. Bunların büyük ekseriyeti birlik çeşnisi, rengini muhafaza etmekle beraber, içlerinde:

"Ay doğdu aşmak ister
Al yanak yaşamak ister ,

* *
"Entarisi ala benziyor
Şeftalisi bala benziyor ,

* *
"Denizin dibi kaya
Cemalin dönmüş aya ,

Gibi her yerde bilinen, söylenen türküler de vardır. Bunlar bize göre, sadece çağırış bakımından mahalli olsalar gerek. İkincisi, döğüşme ve vuruşma gibi, Afyon'un eski asırlık efe hayatını aksettiren parçalardır. Osman Attilâ kitabına, böyle bir vaka üzerine yakılan — ekserisi ağıtımsı — türkülerden de beş altı tanesini, halk hafızasında yaşayan ve kendisine verilen, mslumatla birlikte kaydetmiştir.

Attilâ, kitabına aldığı türküler kimlerden topladığını yazmakla beraber, notaları da bu sahanın değerli bir otoritesi olan Muzaffer Sarısözen'den almıştır. Bu da, iyi bir anlayışın, metinleri değerlendirmenin ifadesidir.

Kitapta yazılı yerli türkülerden "Kına yakma türküsü," "Serenler," "İslâmoğlu" "Bohorcular," "İnce Mehmed" gibi türküler, eski halk edebiyatını aksettirmek bakımından çok enteresandır.

Osman Attilâ kitabına, türkülerde geçen yerli sözlere ait bir "küçük sözlük," ilâvesini de unutmamıştır. Böylece türkülerin

(*) Osman Attilâ, birinci kitap, Hikâye—Türkü—Açıklama — nota, 158 sahife, Ankara, Karınca Matbaası, 1957, Fiyatı 250 kr.

ÇOCUK OYUNLARI VE TEKERLEMELER

Yazan: Güner DEMİRAY

Çocuklar yaşlarının icabı oynamak ihtiyacında oldukları için oynarlar. Çocukların hayatı kendilerine has oyunlarla doludur. Bazı zamanlar mahalle çocuklarıyla birleşerek oynarlar, yalnız kaldıkları zaman da kendilerini eğlendirci bir oyun icat ederler. İlki bir çocuk topluluğu tarafından yapıldığı için geçici olmaz; ama çocukların kendi yarattıkları oyunlar boş kalan o zaman için yapılır, çocuk bir daha aynı oyunu nu tekrar etmez. Böylelikle çocuk kuvvetleri oyun halinde boşalır.

Pedagojik psikoloji bakımından çocuk oyunları incelenen bir konu olduğu gibi folklor yönünden de üzerinde durulacak mühim bir konudur.

Çocuk oyunları yavrularımıza bir çok faydalar sağlar. En çok oyunlar çocuk ruhuna sağlık, öğretim, sosyal birlik, ahlâk, özenme, (taklit), kıymet gibi unsurlar işler. Çocuk farkında olmadan seviyesine göre bunları uygular.

Oyunlar, kısım kısım. Oyunları incelemek için plânlaştırmak önemlidir. Genel olarak oyunlar çocuk yaşlarına göre ayrılır. Her çocuk, yaşına göre oyun oynar.

Sonra cinsî bakımdan kızlar ev oyunlarıyla erkek çocuklar da çevre oyunlarıyla çok ilgilenirler. Çocuklar bu oyunlarını oynarken tesirler altında kalırlar. Bunlardan en önemlileri:

- 1 — Görenek ve geleneklerin tesiri;
- 2 — Mevsim tesiri;
- 3 — Geçim tesiri;
- 4 — Boş zaman tesiri;
- 5 — Eşya tesiri gibi faktörlerdir.

anlam bakımından, inceliklerine de nüfuz edebiliyoruz.

Hülâsa, şu küçük, kısa tanıtma yazısı içinde "Afyonkarahisar Türküleri"nin bariz özelliklerini kaydetmiş olduğumuza kanımızca Osman Attilâyı, uzun emekler harcayarak meydana getirdiği ve folklor kütüphanemize kazandırdığı bu güzel eserinden dolayı tebrik ederiz.

Çocuklar oyunlarda bir zevk yaratırlar. Oyunlarına bir estetik duygu katarlar. Bunu da kendilerinin çiçek tazeligiyle açmaya, olgunlaşmaya başlayan ruhlarından aktıttıkları tekerlemelerle bağırırlar. Pırıl pırıl parlayan ışık tutarlar oyunlarına. İşte topladığım bu tekerlemelerden bazıları.

Saklambaç oyununda söylenen tekerleme:

Elmamı yediler
Bana çüce dediler
Çücelikten bıktım
Bir kuyu estim
Mendilimi yıkadım
Bahçeye serdim
Bahçeci dediler
Şaka şaka dediler
Ben gider oldum
Duymanın eller

Buçuklu top oyununda söylenen iki tekerleme :

I

Bir iki çum zukur
Lem şem daha çukur
İğne kısna kısna çukur
Lem şem daha çukur
No çukur

II

Bir iki üç buçuk
Dört beş altı buçuk
Yedi sekiz dokuz buçuk
On buçuk

Ali Baba Oyununda:
Ali baba bum bum
Kanadına kondum
Beş para aldı
Çarşıya vardı
Çarşı yok
Eve döndü
Ev yok
Çorbada taşar kaşık yok
Ali baba ölmüş
Tabutu yok

Ambar oyununda :
Ambara vurdum bir tekme

BAZI İNANIŞLAR

Yazan: Gündüz ARTAN

KOYUNLARDA ÇİÇEK HASTALIĞI: Hastalık görülürse yedi defa Kur'an-ı Kerimin ağırlığı kadar su tartılır ve temiz bir kapta saklanır. Üç haftanın Perşembe günleri süpürge ile bu su koyunların üzerine serpilir. Üzerinde ayetler yazılmış bakır taslara tuz konur ve koyunlara yedirilir.

NAZAR: Kıymetli atlara nazar değmesinden korkulduğu için kalabalık yerlerde bilinmez. Hocalardan muska alınır; ardıc ağacından küçük bir parça muska ile birlikte atın boynuna asılır, yelesine mavi boncuk bağlanır. Ahırlarda cin ve perilerin kaçması için silâh atılır. At sancılandığı zaman bir kişi binerek eski mezarlıkların etrafında üç defa doluşturır ve o gece atı sabaha kadar bekler. Atın se-

meri üstüne iğneler takılır. Böylece peri kızlarının binemeyeceğine inanılır.

Siğirilerin ve öküzlerin boynuzlarına muskalar takılır. Alının ortasına okunmuş yumurta vurulur ve yumurtanın sarısı ve beyazı alının her tarafına iyice sürülür.

Küçük çocukları nazardan korumak için üzerlerine hocalara yazdırılan muskalar ve köpek pislikleri dikilir. Muska suları içirilir.

LOHUSA: Lohusanın yanına kırk gün ev halkından başka kimse giremez. Çocuk boncuğu getirilerek çocuğun öldürüleceğinden korkulur. Bu boncuklar kırkı çıkmamış çocuğun yanına sıkılırsa çocuğun öleceğine inanılır.

Taş vurma oyununda :

Anağ
Kılı Periş
43 44 45 46 47 48 49 50
Belli
Çulu çuvah torla topia
Zerle zepile gel çık

El Oyununda :

El — el epenek
Elden çıkan topanak
Topanığın yavrusu
Bitbitenin karısı
Eyiştin büyüştin
On parmağın gümüştin
Horoz senin eyiştin

Çeşitli oyunlarda ebe çıkarma tekerlemeleri :

I
İğne iplik
Mum ya kirpit
Kipritin yarısı
İbrahimin karısı

II
O mo kara do
Süme süme süme do
Lapa tike lapa tike
Bir bando

Ambarın kapısı açıldı
Sürahiler saçıldı
Limonuda böyle keserler
Çamaşırı böyle yıkarlar
Suyunuda böyle sıkırlar
Yağcı kadın
Balıcı kadın
Hap şu
Dönme oyununda :

Kutu kutu pense
Elması yense
En güzeli kimse
Arkasını dönse

Yeşil zurna oyununda :
Benim bir yeşil zurnam var
Açılınca açılır
Büzülüştün büzülür
Annem gider mahalleye
Babam gider kahveye
Şiş baba şiş
Arka üstü düş
Av kale oyununda :
— Ben aldım beni
— Bende beni
— Ali beyin düğünü
— Baş gele
— Al aldığın

SÖĞÜK ALGINLIĞI

BAŞLANGICINDA **OPON** ALMAK FAYDALIDIR!

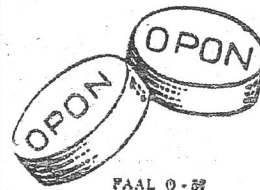
OPON baş, diş, adale, sinir, lumbago ağrılarını teskin eder. Bayanların muayyen zamanlardaki sancı ve rahatsızlıklarında faydalıdır.

BÜTÜN
AĞRILARA
KARŞI

OPON

günde 6 tablete kadar alınabilir

FAAL 0-52

Yıllık abonesi: 6
altı aylık abonesi: 3
Liradır.
Yurd dışı senelik abone
2 dolardır.

TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI

Basılmayan yazılar
istenince geri gönderilir
Adres değiştirmelerde
ücret alınmaz.
Vakit Basımevi

Yazı İşlerini Fiilen İdare Eden: Mes'ul Müdür: İ. HİNÇER

ADRES: Yeşildirek, Sultanmektebi Sokak No. 17 İstanbul

"TÜRK FOLKLOR (= HALBİLGİSİ) DERNEĞİ" NİN YAYIM ORGANIDIR.

THY
TURKISH AIRLINES

REKLAM MORAN
A - 67

1 GÜNLÜK YOL UÇAKLA 1 SAATE İNER

% 20
AİLE
TENZİLATI

İç hatlarda eşiniz
ve çocuklarınızla
seyahatta % 20
AİLE tenzilatından
faydalanınız

TÜRK HAVA YOLLARI

THY

- Kâğıt, karton, mukavva üzerinde yapılan her türlü ilâna tarife, takvim, katalog ve broşürlere ne kadar damga, ne kadar belediye ilân pulu yapıştırılır?
 - Müesseselerin asıya mecbur olduğu levhaların yıllık miktarları kaç liradır, matrahı nedir?
 - Hediyelek eşyalara ait Damga ve Belediye resimleri,
 - Işıklı ve Neon reklamların m² itibarile resim miktarları,
 - Dayanıklı maddeler üzerine yapılan reklâmların resimleri
 - Muafiyetler, cezah haller, emsal Danıştay kararları,
 - Umumi Menfaatlere hâdim derneklerin tam bir listesi.
- Yazan: İhsan HİNÇER * 224 Büyük Sayfa, 15 Lira.
Büyük kitapçılarda bulunur. Dağıtılma ve sipariş adresi:
Yeşildirek, Sultanmektebi S- No- 17. İstanbul

T. C. ZİRAAT BANKASI

Kuruluş tarihi : 1863
Sermayesi :
750.000.000 TL.

Yurdun her tarafında
Sayın Müşterilerinin
emrindedir.

T. C. Ziraat Bankası
Şube ve Ajansları aynı
zamanda

BAŞAK Sigorta

am da acenteleridir.
Tasarruf hesapları için
en dolgun ve zengin
—para ikramiyeleri.—
Vadeli her 50, vade
sizlerde her 100 Lira için
ayrı bir kur'a numarası
verilir ve bu numaralar
kesidelerden 5 gün evvel
öğrenilebilir.

1960 da
1 milyon
800.000 liralık

Apartman daireleri Göztepe
Bağdat caddesi üzerinde
Plaj yolu mevkiindedir.
Daireler, denizenazır, kalori-
ferli, parkeli, gömme banyolu
lüks olarak inşa edilmiştir

PARA
VE
APARTMAN
DAİRESİ

İKRAMİYELERİ

AKBANK

Vadeli her 100, Vadesiz her 200 Liraya bir kur'a numarası

SÖT VEREN ANNELER
KANSIZLIK. ZAFİYET
KLOROZ. İSTAHSIZLIK
SIRACA VE NEKANAT
İÇİN

Basıldığı Tarih: 10-5-1960

HER İŞ ADAMI, VE HER MÜES-
SESE, REKLAMLARINI İSTAN-
BUL TRAMBAY VE TUNEL İDA-
RESİNİN OTOBÜSLERİNDE,
TRAMVAYLARINDA, DİREKLE-
RİNDE VE TUNELDE YAPIYOR.
SİZ DE MALİNİZİ VE MÜESSE-
NİZİ TANITMAK İSTİYORSANIZ,
İDARE'NİN BEYOĞLU'NDA, MET-
RO HAN'DA 4. ÜNCÜ KATTAKİ
İLANAT BÜROSUNA MÜRACAAT
EDEREK,

i. E. T. T.

NİN VASİTA
LARINDA YER AYIRTINIZ.

Valnız
artistlerin
değil
sizin
cildiniz de

BU SABUNLA

güzelleşir
Kadife gibi yumuşar,
Taze, temiz ve
Cazibeli olur

Beta
fazlı **KOMİLİ**
TUVALET SABUNU

Daha iyi. Daha ucuz...

Sabun bhtinceye kadar kokusu devam eder.

Reçmi Komili Tel. 229725 İSTANBUL

**ÖMÜR
BOYUNCA
AYLIK
GELİR**

VAKIFLAR BANKASI

1960 YILINDA

70

APARTMAN
DAİRESİ
ve

5.200.000
LİRA

cem'an
8 milyon

TÜRKİYE **₺** BANKASI

paranızın... istikbalinizin emniyeti

4 HAZİRAN 1960
KEŞİDESİNDE

300.000 Lira

**TÜRK
TİCARET
BANKASI**